

Stoletnica gasilstva v Sorici

Ustanovitev požarne brambe v Sorici

Kronika požarov v zgodovini Sorice do začetka 20. stoletja ni znana. Ve pa se, da je bilo več požarov, posebno dva večja v Danjah. Ob takih dogodkih se je porajala ideja o ustanovitvi požarne brambe, kakršno so že imeli nekateri kraji, in o nakupu naprave za gašenje. Z ugasnitvijo požara je navadno ugasnila tudi vnema mož za organizirano požarno zaščito.

Na angelsko nedeljo in žegnanje v Sorici, 3. septembra 1905 je točno opoldne zagorel vezan Šimčev kozolec. Kozolec na Griču (v središču vasi), obložen s snopjem, je pogorel. Bila je velika nevarnost, da se ogenj razširi na stavbe v bližini, krite s slamo. Sreča je bila, da je pihal zahodni veter in je ogenj odganjal stran od vasi. Zgorel je samo kozolec. Vendar je požar zasejal velik strah, saj je bil pomislek, kaj bi se lahko zgodilo, če bi se veter obrnil proti slamnatim streham, zelo živ. Ogenj bi lahko upepelil vse hiše in gospodarska poslopja na Griču.

Župnik Jurij Karlin je tedaj neko nedeljo sprožil idejo o ustanovitvi vsaj zasilne požarne brambe, da bi imeli v primeru požara ljudi in sredstva, s katerimi bi lahko gasili. »Kuj železo dokler je vroče,« je dejal. In res, misel je padla na plodna tla. Ljudje so bili pripravljeni za ta namen nekaj prispevati. Možje so bili s to pobudo zadovoljni. Vendar gasilstvo ni bilo edina skrb.

V letu 1905 so postale v Sorici pomembne tri naloge (danes bi rekli »projekti«):

1. pridobitev vsakodnevno pripeljane pošte iz doline,
2. zgraditev ceste iz Zgornje Sorice do Petrovega Brda, za povezavo z novo državno cesto Podrošt–Podbrdo kot komunikacije za novozgrajeno alpsko, bohinjsko železnico,
3. ustanovitev požarne brambe.

Novi Šimčev kozolec

Naloga ustanovitve požarne brambe ni bila lahka. Glavno vprašanje je bilo: kje dobiti finančna sredstva. Ključno nalogo je tedaj prevzel domači duhovnik, upravitelj Jurij Karlin, ki je ob zadnjem požaru uvidel, kako nujno potrebna bi bila gasilna brizgalna. Nasvetoval je, kako zbrati sredstva za nakup brizgalne. Kmerje naj bi prispevali po 18 kron, hišarji po 6 K, novohišarji in gostači pa po svojih zmožnostih. S tem predlogom so se vaški možje strinjali.

Konec leta 1905 in v začetku leta 1906 so zbirali denar po hišah. Skupaj se je nabralo nekaj nad 400 kron prostovoljnih prispevkov (»doneskov«) od skupno 69 darovalcev. Ob tej priložnosti so zbiratelji prispevkov za brizgalno nabirali in zapisovali tudi kandidate, ki so pripravljeni sodelovati pri požarni brambi. Priglasili so se večinoma vsi mlajši gospodarji. Odziv za sodelovanje in nabrana denarna sredstva kažejo, da je pripravljalni odbor znal spodbuditi ljudi za ustanovitev požarne brambe.

Pobudniki ustanovitve požarne službe so za nasvete in pomoč pisno zaprosili ustanovitelja društva v Železnikih, Franceta Košmelja (vulgo »Pobčar«, načelnika Prostovoljnega gasilskega društva. Ta jim je z bogatimi izkušnjami (bil je načelnik od 1898 do 1919) tudi pomagal. Priprave so hitro napredovale. Pripravljalni odbor je pri ustanovitvi gasilskega društva računal tudi na finančno podporo deželne vlade. Te ni bilo mogoče dobiti, če društvo ni bilo ustanovljeno po zahtevanih pravilih. Zato so pripravili pravila društva in jih 27. januarja 1906 poslali cesarsko-kraljevi deželni vladi v Ljubljani v potrditev.

Na cvetno nedeljo, 8. aprila 1906, je bil ustanovni občni zbor društva, ki je sprejel od deželne vlade v Ljubljani potrjena pravila. K društvu je pristopilo 28 članov, večinoma vsi mlajši posestniki iz Spodnje in Zgornje Sorice. Izvoljen je bil prvi odbor požarne brambe. Njegovi ustanovni člani so bili: Valentin Kemperle (Koštnar) iz Sp.

Sorice, načelnik; Franc Fajfar (Šimec) iz Sp. Sorice, pomočnik načelnika; Jurij Karlin, župnik, tajnik; Franc Drol (Grof) iz Zg. Sorice, blagajnik; Franc Gartnar (Cenc) iz Zg. Sorice, član načelstva; Nikolaj Štravs iz Sp. Sorice (Krištan), član načelstva; Matej Kcžar (Orlistov) iz Zg. Sorice, brizgalničar; Lovro Pintar (Poštar) iz Sp. Sorice in Anton Frelih (Gosar) iz Zg. Sorice, preglednika računov.

Ustanovni odbor požarne brambe se je zagnal na delo. Sklenil je kupiti gasilno brizgalno in orodje ter postaviti leseno shrambo za gasilno opremo. Takoj so naročili malo univerzalko s priborom na dveh kolesih, in sicer pri tvrdki Šmerkhal v Pragi. Cena s pritisklinami je bila 750 kron. Ob naročilu so na račun plačali 600 kron.

Naročena nova brizgalna je bila pripeljana v Sorico in blagoslovljena pred cerkvijo na dan sv. Ane, 26. julija 1906. Našli pa so se ljudje, ki so tej »novotariji« nasprotovali, jo od daleč gledali in zabavljali (ŽK, 1906).

Septembra 1907 so na Gosarjevem svetu pod šolo postavili shrambo za gasilno orodje. Zemljišče

USTANOVITELJI POŽARNE BRAMBE V SORICI

TAJNIK
JURIJ KARLIN (BENČEK)
(1870 - 1940)

NAČELNIK
VALENTIN KEMPERLE - KOŠTNAR

POMOČNIK
FRANC FAJFAR - ŠIMEC

BLAGAJNIK
FRANC DROL - GROF

ČLAN NAČELSTVA
FRANC GARTNAR - CENC

ČLAN NAČELSTVA
NIKOLAJ ŠTRAVS - KRISTAN

BRIZGALNIČAR
MATEJ KCŽAR - ORLISTOV

USTANOVNI ODBOR ZBORA
DNE 8. APRILA 1906

BLAGAJNIK
FRANC GARTNAR - CENC

PREGLEDNIK
ANTON FRELIH - GOSAR

Ustanovitelji požarne brambe Sorice v letu 1906

za stavbo je brezplačno dal Anton Frelj iz Zg. Sorice št. 1, hrastov les je daroval Valentin Kemperle iz Sp. Sorice 11, preostali les je dala občina, vse druge stroške pa je krilo gasilsko društvo. Ti so znašali 281 kron in 12 vinarjev. Župnik Jurij Karlin je brezplačno izdelal vse napise in tri dni tudi osebno pomagal tesarjem pri delu.

Sam je v župnijski kroniki zapisal o shrambi: »Lesena, lična, s škrljji krita stavba s primernim napisom«. 13. oktobra 1907 so brizgalno prepeljali v novo shrambo za orodje. Tega dne je bila tudi prva gasilska vaja z brizgalno na prostoru okrog osnovne šole. Pri vaji so uporabljali vodo iz rezervoarja, ki so ga »Gričarji« zgradili to pomlad tik ob gasilski zgradbi. Pokazalo se je, da je za uspešno gašenje z novo brizgalno treba imeti vodo v bližini. Zato je župnik Jurij Karlin nagovarjal domačine, naj si ob hišah napravijo prostorna cementna korita za vodo, da bi jo imeli dovolj v primeru požara.

Za kritje stroškov nabave brizgalne in izgradnje gasilske lope je bilo zbranega premalo denarja. Zato je društvo zaprosilo za denarno podporo pri deželni vladi. Ta je že v prvem letu dala 200 kron podpore, tako da so lahko opravili delno predplačilo brizgalne. Društvo se je za pokritje vseh stroškov tudi zadolžilo. Na tretjem občnem zboru, 14. marca 1908, je izkazovalo 319 kron dolga. Pri hranilnici so najeli posojilo v višini 270 kron za dobo 4 let.

Na 4. letnem občnem zboru leta 1909 je bil za načelnika izvoljen Mihael Windischman iz Sp. Sorice št. 23, ki je ostal na tem mestu vso prvo svetovno vojno in še mnogo let po njej. Tudi ta se je vneto lotil dela. V skrbi za pridobitev potrebnih finančnih sredstev za gasilsko društvo se je obrnil za posojilo celo na tedaj vsemogočno evropsko bančno hišo Rothschild' (rótšild) in za pomoč na vrata samega avstrijskega cesarja Franca Jožefa I. Rothschild ni odgovoril, cesar pa je nakazal 100 kron in pripomnil, da pošilja to vsoto društvu iz lastnega žepa (»osebne šatulje«).

Požarna bramba je iz pridobljenih finančnih sredstev nabavila gasilne cevi in orodje ter delovne obleke, člani pa so sami kupili tudi svečane uniforme. Društvo je strokovno dobro napredovalo, člani so se urili na vajah. Znano je, da so leta 1910 izvedli gasilsko vajo s pohodom v Sp. Danje, kamor so prispeli v 40 minutah in tam že brizgali vodo.

Leta 1910 so v vasi nabavili top (možnar), t. i. »pelerkanon«, ki so ga uporabljali gasilci za alarmiranje in za streljanje ob slovesnostih. Stal je 300 kron, večino denarja so zbrali s pros-

Stara brizgalna in gasilci pred Ekarjevim koritom

¹ Bančna hiša Rothschild za posojilne posle evropskih držav s sedeži v Londonu, Parizu in drugih velikih mestih.

tovoljnimi prispevki, nekaj pa ga je založila tudi cerkev. Top je kasneje kot inventarna oprema zabeležen v poročilih gasilskega društva Sorice Gasilski župi Šk. Loka.

Na sploh je gasilsko društvo poleg opravljanja požarne brambe sodelovalo tudi na slovesnih prireditvah in se udeleževalo raznih slavnosti. Tako je leta 1913, ob prihodu v Sorico novega župnega upravitelja Janeza Mikuša, le-tega pozdravil tudi načelnik požarne brambe.

VKLJUČITEV GASILSKE BRAMBE V GASILSKO ZVEZO IN DELOVANJE MED PRVO SVETOVNO VOJNO IN PO NJEJ

Potreba po strokovni in finančni pomoči gasilski brambi Sorica, ki je šele nastajala in se spopadala z začetnimi težavami, je narekovala, da se le-ta opre na izkušnje in pomoč drugih društev in zvez. Tako potrebo so čutila tudi druga društva, ki so spoznala, da so v povezovanju močnejša, uspešnejša pa so tudi pri uveljavljanju svojih pristojnosti in pomoči države. Tako je prišlo do ustanovitve okrajne gasilske zveze za pol. okraj Kranj. Ustanovni občni zbor je bil 21. maja 1911. Na njem je bilo zastopanih 29 delegatov iz 14 društev, in sicer: Duplje, Godešič, Kranj, Naklo, Poljane, Selce, Sora, Stara Loka, Stražišče, Škofja Loka, Voglje, Zg. Brnik, Žabnica, Železniki.

Povezovanje društev v gasilsko zvezo, kasneje imenovano »gasilsko župo«, je omogočilo načrtno urejanje normativne dejavnosti za gasilstvo, organizirano strokovno usposabljanje gasilcev, pridobivanje državnih finančnih sredstev za gasilsko dejavnost, hkrati pa je zveza tudi obvezovala posamezna društva k pripravi letnih poročil o svojem delu in sodelovanju z gasilsko župo. Tudi soriška gasilska bramba se je vključila v škofjeloško gasilsko župo.

Med prvo svetovno vojno (1914–1918) kakor tudi nekaj let po njej soriško gasilsko društvo ni bilo ukinjeno, ni pa moglo tako uspešno delovati, ker je bila večina članov mobiliziranih. Skupno je bilo v soriški fari med vojno vpoklicanih 241 moških, padlo jih je 52, pogrešanih je bilo 13, ranjenih pa je bilo 12 Soričanov. Nekaj v vojsko vpoklicanih moških je bilo iz nje odpuščenih iz zdravstvenih razlogov, precej domačinov je bilo zaradi posledic vojne tudi obo-

lelih (ŽK: 1919). Žrtve vojne so bile hude tudi med gasilci. Osiromašeno društvo je životarilo, od časa do časa pa se je pojavilo na cesti s prostimi vajami, kar je pri gasilcih samih vzbujalo malodušje in nejevoljo. Gasilci so zahtevali vaje z orodjem in opremo.

V času italijanske zasedbe Sorice, leta 1919, je zagorelo pri Mežnarčku. Italijanski vojaki (znani pri ljudeh kot plašni), ki so tam prebivali, so razsvetljevali prostore s svečami. Zaradi nepredvidnosti pri ravnanju s svečami

Mežnarčkova hiša

se je vnel ogenj v hlevu. Takrat so se v gašenje že vključili gasilci. Varovali so hišo, pri tem pa je pogorel domači in še sosednji, Petrov hlev.

Po vključitvi v gasilsko župo Škofja Loka je bila gasilska bramba Sorica zavezana dajati zvezi letna poročila in se udeleževati skupnih sej odbora ter sodelovati pri njenih dejavnostih. Iz dokumentiranih zapisov gasilske župe je razvidno, da na seji 16. februarja 1919 v Šk. Loki ta ni predstavila podatkov PGD Sorica, ker na njej ni bilo zastopnikov iz Sorice »zaradi okupacije Italije«. Dejstvo je namreč, da so po zaključku prve svetovne vojne leta 1918 Sorico okupirali Italijani, vse od novembra 1918 do junija 1921. Ves ta čas zaradi prehoda meje iz Italije v Jugoslavijo, gasilsko društvo ni moglo sodelovati z zvezo v Škofji Loki, ne z obiski delegatov na skupnih sejah, ne s pošiljanjem letnih poročil, pa tudi drugih oblik pomoči gasilske župe niso mogli biti deležni.

Takoj po 1. svetovni vojni je društvo imelo 23 aktivnih članov. Leta 1923 Sorica v škofjeloški gasilski župi predstavlja 28 gasilcev ter 112 plačanih članarin (izvršnih in podpornih članov).

Leto 1923 je v zgodovini požarne brambe Sorica še posebej obleženo. Prišlo je do velikega požara pri Šimcu, kjer sta pogorela hiša in gospodarsko poslopje. Ogenj na slamnati strehi obeh poslopij je zanetila ena izmed raket, ki so jih mladeniči izstreljevali na sveti večer na »Griču«. Pri gašenju je sodelovala gasilska četa, vendar brez večjega uspeha. Vodo za polnjenje brizgalne so namreč ljudje morali nositi v vedrih in škafih iz potoka pri Kondratovem mostu (600 m navkreber). To pa je bilo premalo za velik požar, ki je nastal, ko je gorela slamnata streha.

V letnih poročilih gasilske brambe Sorica gasilski župi Šk. Loka je društvo izkazovalo v letih od 1925 do 1933 naslednje podatke o sestavu in dejavnosti (GŽ, ZA Šk.L.):

- od 22 do 27 izvršujočih članov in datum zadnjega občnega zbora,
- eno brizgalno (četverokolnik) in en voz – dvokolnik za cevi,
- 140 metrov cevi (novih, dobrih, srednjih, slabih), 2–4 sesalnike, 12 spojk,
- 3 lestve (2 navadni, ena kljukasta),
- število požarov (l. 1930 en mali, 1931 en srednji) in število vaj: od štiri do pet letno,
- število sej odbora: od dve do štiri letno in število prireditev (v l. 1931 – tri),
- stanje v blagajni je bilo po posameznih letih od 50 do 1200 din,

Novo vodstvo gasilcev po l. 1933, predsednik Peter Pfajfar, poveljnik Anton Kejžar (levo)

v skladu z novimi predpisi, poskrbelo za boljšo organizacijo društvene evidence in nabavilo nove poslovne knjige. Društveni funkcionarji so samostojno prevzeli vsak svojo vlogo, med članstvom je bila uvedena potrebna vzajemna disciplina. Prostovoljna gasilska četa se je tudi gospodarsko okrepila. Povečali so shrambo za gasilno orodje, nabavili nove cevi, lestve in drugo orodje. Nekaj let za to prenovno društva je bil storjen največji dosežek, to je nakup nove motorne brizgalne. Ta je bila nabavljena pri tvrdki LIV v Št. Vidu pri Ljubljani. Stala je 26.000 dinarjev.

Gasilci iz Rudna v Sorici, 18. 8. 1935

K nabavi motorne brizgalne je precej pripomogla PGČ Rudno, ki je v letu 1935 izvedla v Sorici gasilsko vajo z motoriko in z njo navdušila ljudi. Z nasveti so prispevala tudi druga gasilska društva v okviru tedanje gasilske župe Šk. Loka.

Motorno brizgalno so pripeljali 25. februarja 1937. Tedaj je bil za društvo pravi praznik. Za njen sprejem je bila zložena posebna pesem (napisal Jože Pintar):

Vroča želja nam je bila,
ki danes se je izpolnila
Prišla med nas si kot kraljica,
da v ognju boš nam pomočnica.

Zato kraljij ti v našem kraju,
prelepem tem planinskem raju.
Če izbruhnil bo kedaj požar,
da stala v bran mu boš vsakdan.

Prišli smo danes ti naproti,
kot smo zvonovom že pred leti,
ki danes v linah nam pojo,
nesrečo nam oznanjajo.

In ti boš stala tam kraljica,
gasilski četi pomočnica,
ki dana vsa je brez moči,
prišla si na pomoč ji ti.

Bog daj, da nebi te rabili,
najbolj bi vsi se veselili,
če pa bi nesreče zvon zapel,
ne pusti, da šlo bi vse v pepel.

V te naše uprte so želje
in zdaj mirovalo bo srce,
ki noč in dan je bilo v skrbih.

Zdaj spremimo te v tvoj dom,
kjer čaka te že tvoj patron,
da skupno bosta se borila
plamenom krutim ne klonila.

Takoj po sprejemu brizgalne je bila kratka gasilska vaja. Udeleženi gasilci in prisotni gledalci so »napasli« svojo radovednost. Z novo motorko so bile tudi gasilske vaje bolj po goste.

Pridobitev nove brizgalne so praznovali z veliko veselico 27. 6. 1937 pred pošto ob udeležbi množice ljudi in gasilskih društev Selške doline (LR 1978, 218).

Z oskrbo in prenovno gasilne opreme ter naprav, zlasti pa z nabavo nove brizgalne je bila ustvarjena dobra možnost za tehnični napredek društva.

Pogled na razvojno pot gasilskega društva Sorica po svetovni gospodarski krizi (1929–1933), to je v najtežjih letih gospodarske depresije, kaže, da so odločna volja in velik polet vodstva prostovoljne gasilske čete ter požrtvovalnost celotnega moštva lahko premagali prenekatero težavo tedanjega časa. Nekatere potrebe, tako v strokovnem kot materialnem pogledu, je društvo uresničevalo s pomočjo gasilske župe Šk. Loka. Sodelovalo je na rednih skupščinah sreske župe in se obračalo nanjo za materialno pomoč.

Na zadnji volilni skupščini pred 2. svetovno vojno (2. 2. 1940) je prostovoljna gasilka četa dobila novo vodstvo, izvoljeno za čas od 1. 1940 do 1943. Za tri leta izbrano vodstvo PGČ Sorica se je zaradi vojnih razmer kasneje spreminjalo. Spremembe v društvu so se začele že na začetku vojne. Srez Škofja Loka je za takratno občino Sorica izdelal »Načrt zaščite pred požarom na ozemlju občine Sorica« datiran s 15. novembrom 1940 (Arhiv PGD Sorica). Načrt je predvidel zaščito pred požarom v vojnem času z določitvijo gasilskih rajonov v občini in z imenovanjem »vojne gasilske čete«.

Čas druge svetovne vojne (1940–1945) je bil za Prostovoljno gasilsko četo Sorica neke vrste pohabljenje. Nemci so v letu 1941 podpirali gasilske vaje, vendar so vsiljevali bolj urjenje vojaških veščin. Gasilci so imeli občasno vaje pod poveljstvom Antona Kežarja. Čeprav društvo med vojno ni utrpelo večje materialne škode, pa je bilo vendar zelo prizadeto, saj je okupator odnesel vse poslovne knjige z lepo urejeno matično knjigo vred. Ob koncu vojne je bilo tudi kadrovsko zelo osiromašeno, saj so bili za gasilce najbolj primerni moški vpoklicani v vojsko, novega novačenja pa tudi ni bilo. Pretrgane so bile tudi vse vezi vpeljanega sodelovanja z drugimi društvi in Gasilsko sresko upravo v Škofji Loki.

GASILSKO DRUŠTVO PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Po koncu druge svetovne vojne in v začetku delovanja nove oblasti nekaj časa niso bile jasne razmere v pogledu delovanja gasilskih društev. V drugi polovici leta 1945 so po večini razpadle oziroma oslabiljene prostovoljne gasilske čete na vasi začele oživljati okrajne oblasti.

V začetku leta 1946 so bili zopet izvoljeni organi društva in društveno življenje se je pričelo obnavljati. Sprejeti so bili novi člani, znova so se začele gasilske vaje. Prva zabeležena redna seja upravnega odbora je bila 18. avgusta 1946. Na njej so odborniki preučevali od oblasti poslana navodila za prostovoljno tehnično urjenje članstva. Sklenili so, kako splošna gasilska navodila primerno prilagoditi razmeram krajevnega gasilstva. Celotno članstvo so razdelili v štiri skupine po 9 mož. Četa je štela 39 rednih članov. Leta 1946 je četa imela 6 vaj s skupno 420 opravljenimi urami.

Prvi povojni poveljnik gasilske čete je bil Franc Markelj, predsednik Nace Frelih, tajnik Peter Kačar, blagajnik Janez Kejžar (Sp. Sorica 6) in orodjar Tomaž Grohar. V nadzornem odboru pa so bili: Matevž Trojar, Stanko Kejžar in še en član. V januarju 1947 je bil narejen in na okraj poslan prvi letni proračun za leto 1947 v višini 13.500 dinarjev. Odbor je tudi sklenil, da del potrebnih finančnih sredstev zbere s pridobivanjem podpornih članov društva. Članarina teh je znašala 50 dinarjev. Za nabiranje podpornih članov po posameznih vaseh so zadalžili člane odbora.

V letu 1947 je soriško gasilsko društvo znova začelo sodelovati z zvezo – Okrajnim gasilskim poveljstvom v Šk. Loki. V tem letu so gasilska društva dobila navodilo za ureditev administracije o delovanju prostovoljne gasilske čete. Upravni odbor je ugotovil, da PGČ Sorica v skladu s predpisi vodi potrebno dokumentacijo in poslovne knjige, kot so: blagajniška knjiga, članska knjiga, sejni zapisnik in inventurna knjiga. Nista pa bila še vpeljana knjiga dela in vodstva zapisnik. Društvo je poročilo o svoji dejavnosti spet začelo pošiljati višjemu gasilskemu vodstvu. Tako je v oktobru 1947 PGČ Okrajnemu gasilskemu poveljstvu poslala Poročilo o sodelovanju pri gašenju velikega požara pod Ratitovcem.

Leta 1948 so se člani odbora seznanili z novimi predpisi na področju gasilstva: uredbo o gasilstvu, pravilnikom za izvrševanje uredbe, vodnikom za orodne vaje. Tega leta je gasilska četa od ministrstva za notranje zadeve LRS prejela pohvalo za dobre uspehe v štirimesečnem tekmovanju.

Leto 1950 je bilo za poklicno gasilsko društvo pomemben mejnik. Do tedaj zelo različne načine pridobivanja sredstev za svoje delovanje: s prostovoljnim delom, z izkupički pri organizaciji zabavnih in kulturnih prireditev, s prodajo že izrabljenih sredstev, z obrabnino za izposojlo imetja, s članarino, prostovoljnimi prispevki in darili, je v tem letu obogatilo z izdatnim premoženjem po darilni pogodbi. Posestnik Jožef Gasar iz Zg. Sorice 14, ki ni imel otrok in svojcev, ki bi jim lahko zapustil svoje imetje, je svojo posest daroval gasilskemu društvu, sam pa se je na starost po nasvetu in pomoči gasilcev nastanil v Domu onemoglih v Preddvoru. Po zavezi UO PGD Sorica in uslišanju nekaterih želja darovalca, so soriški gasilci za donatorja skrbeli tako, da so ga obiskovali v domu, mu prinašali cigarete in priboljške, priznali pa so ga tudi za častnega člana društva ter mu zagotovili oskrbo zadnjega pokoja v domačem kraju. Na podlagi darilne pogodbe je 25. maja 1950 Jožef Gasar v celoti prenesel svoje nepremičnine v last in upravljanje Prostovoljnega gasilskega društva Sorica.

S pridobitvijo navedene nepremičnine (pomemben je bil lasti gozd) je društvo dobilo materialno podlago za pripravo gradnje gasilskega doma, ki je bil prostovoljni četi še kako potreben. V letu 1954 so gasilci zastavili lopato pri izgradnji doma. V naslednjih letih so postopno pripravljali in dovažali gradbeni material ter jeseni 1958 zgradbo doma pozidali in pokrili streho. Stavba je bila v surovem stanju dograjena v novembru. Vsa dela so po pogodbi in z dogovori o cenah, ki so jih določali na upravnem odboru, opravili z domačimi ljudmi. Večja dela so opravili masovno z udarniškim delom.

Soriški gasilci so gospodarno ravnali z gradivi ter s prodajo materialov in storitev zbrali denar za gradnjo. Prodajali so apno, pesek, les, drva, staro pločevino, odpadke (trske), odpadni les, embalažo (vreče) in drugo. S prošnjami za oprostitev gozdne takse pri poseku lastnega lesa so prihranili nekaj sredstev. Denarno pomoč za gradnjo doma pa sta prispevali tudi občinska in okrajna gasilska zveza. Podprla so jih tudi od nekatera gasilska društva.

Med gradnjo gasilci niso pozabili na urjenje, na pregledovanje protipožarne urejenosti dimnikov in kurilnih naprav po hišah, na sodelovanje z občinsko in okrajno gasilsko zvezo ter drugimi društvi.

V naslednjih letih se je društvo usmerilo v kadrovsko prenavo. Precej starejših članov je prevedlo v podporne člane prostovoljnega gasilskega društva, članstvo pa nadomestilo z mlajšimi kadri. Taka poteza je bila storjena 1967. leta, ko je v društvo vstopilo pet mladih fantov, in leta 1970, ko je bilo vključenih kar 15 novincev. Četa je tako s prevedbo starih članov v podporne in vpisom novih štela 39 aktivnih članov.

Obdobje med leti 1960 in 1970 je bilo za društvo še vedno čas graditve. Člani društva so se polno angažirali pri dokončnem urejanju formalnosti za zemljišče, na katerem so začeli graditi gasilski dom, pošiljali so prošnje za posek lesa, ga sekali, spravljali na žago, prodajali les, dokupovali gradbeni material, načrtovali notranje opremljanje doma, nakupovali inštalacije in opremo, dokončali notranjo in zunanjo pozidavo in izvedli zaključno opremljanje in nameščanje pohištva.

Sedemdeseta leta so bila pri soriškem gasilskem društvu zaznamovana z različnimi aktivnostmi, ki so bile v glavnem namenjene izgradnji svojega lastnega doma in s tem pridobiti solidne materialne osnove za nadaljnji razvoj gasilske dejavnosti.

Dolgoletni poveljnik in predsednik Anton Kejžar ob otvoritvi gasilskega doma

DELOVANJE PGD PO LETU 1970

V letu 1971 je društvo nabavilo novo motorco znamke Rosenbauer. Prenosna motor-na brizgalna je stala 27.250 novih dinarjev. Polovico osnovne cene je plačala Okrajna gasil-ska zveza, drugo so zbrali gasilci s prostovoljnimi prispevki vaščanov. Za prevoz motorke so kasneje izdelali dvokolesni voz na ročno vleko. Tega leta so gasilci nabavili tudi 10 kompletov oblek. Slovesna otvoritev nove motorke z veselico je bila 13. 8. 1972.

Leta 1976 je društvo nabavilo prvi avto, kombi IMV. Poleti 1977 so gasilski avtomobil slavnostno predali namenu. Tega leta so soriški gasilci sodelovali pri otvorit-vi nove ceste Podrošt–Sorica. Leta 1978 je PGD Sorica v gasilsko članstvo sprejelo pi-onirsko desetino z 11 člani. V letu 1981 si je društvo os-krbelo gasilski prapor. Slo-vesno so ga razvili 23. 8. 1981.

Od leta 1982 do 1994 je bilo v društvu opravljeno marsikatero prostovoljno de-lo, izvajale so se tudi gasilske vaje. Številne delovne akcije so bile v korist potreb krajevne skupnosti Sorica.

Zelo odmevna naloga je bila izgradnja vaškega vodovoda (leta 1986) od izvira Sore skozi vso vas do zadnje hiše v Spodnji Sorici. Vodovod je zajemal tudi izgradnjo požarnih hidrantov. PGD Sorica je ob denarni pomoči Gasilske zveze prispevalo velik delež za izgradnjo požarnih bazenov. Ti so obenem tudi zbiralniki vode s približno prostornino 50 kubičnih met-rov. Rezervoarji so trije. Z izdelavo vodnih hladilnikov in postavitvijo hidrantov so rešili vedno navzoče težave z zagotavljanjem vode ob po-žaru.

Leto 1996 je bilo v na-predku PGD Sorica po-membno. Društvo je kupi-lo nov gasilski avto. Njegova cena je bila 6.000.000 SIT. Sredstva za nakup so zbrali,

Razvitje prapora

Gasilsko praznovanje

Goreča hiša v Zg. Sorici, 1997

lo tudi na informacijskem področju. Poprejšnja evidenca članov, vodena s tako imenovano člansko knjigo, ter klasično obveščanje je bilo nadomeščeno s sodobnimi sredstvi. S prihodom računalniške tehnologije poslovanja prek elektronskih komunikacij, je gasilska organizacija pridobila najprej računalniški program CAS 2000, zatem VULKAN in nazadnje še SPIN. Bistvo te tehnike je, da se je za vse potrebe delovanja – informiranja, alarmiranja, intervencij, poročanja in drugih postopkov mogoče vključiti v združeni informacijski sistem, ki povezuje centre za obveščanje ter intervencijsko ukrepanje ob požarih in gasilskem reševanju.

PROSLAVLJANJE 100-LETNICE PGD SORICA

Julija 2006 je Prostovoljno gasilsko društvo Sorica skupaj z domačini in obiskovalci praznovalo sto let nastanka požarne brambe. Ta jubilej je označevalo več dogodkov.

Že 8. aprila je društvo organiziralo gasilsko vajo ob 100-letnici. PGD Sorica je izvedlo vajo evakuacije otrok iz osnovne šole Sorica ter gašenje požara in zaščito okoliških stavb. Po vnaprejšnjem dogovoru so na pomoč poklicali tudi bližnje in daljne gasilce iz PGD Železniki, Selca, Dražgoše in Podbrdo. Otroci so v osnovni šoli obravnavali tematiko gasilstva v domačem kraju in izdelovali risbice na to temo.

Gasilska vaja: gašenje poslopja osnovne šole Sorica

kakor v preteklosti, s prispevki gasilskih organizacij, podjetij in domačinov. Tega leta je društvo slovesno praznovalo tudi 90-letnico ustanovitve požarne brambe v Sorici.

Z izgradnjo gasilskega doma, nabavo nove motorne brizgalne, oskrbo hidrantnega omrežja, nabavo kombija je prostovoljno gasilsko društvo zagotovilo ključne materialne temelje za uspešno gašenje požarov in gasilsko reševanje.

V zadnjih desetih letih se je društvo posodobilo

Gasilci so razvili nov prapor PGD Sorica in pridobili novega botra. Za ta namen

so organizirali nabirko za prispevek k praporu v obliki spominskega traku, zlatega in srebrnega žbljička. Denarna sredstva je prispevalo 120 krajanov ter bližnjih in daljnih gasilskih in drugih društev in posameznikov.

Društvo je za jubilej pripravilo in ob podpori sponzorjev izdalo »Kroniko PGD Sorica«, ki opisuje celoten nastanek, razvoj in delovanje gasilstva v Sorici.

Praznovanje visokega jubileja društva se je začelo s slavnostno sejo v petek, 21. julija, zvečer, kjer so podelili priznanja in odlikovanja za zasluge članom in gasilskim organizacijam. Nadaljevalo se je v soboto z veliko gasilsko vajo, v kateri je sodeloval tudi helikopter z demonstracijo gašenja gozdnega požara. Izvedena je bila gasilska parada s prisotnostjo gostujočih okoliških gasilskih društev, razvili so nov prapor, predstavili zbornik »100 let gasilstva v Sorici«, imeli slavnostne govore, organizirali kulturni program, podelili priznanja sodelujočim gasilskim organizacijam in njihovim članom za prispevek h krepitvi gasilstva in njihovega ugleda. Nazadnje so se z domačini in obiskovalci z dvema ansambloma poveselili dolgo v noč, v velikem šotoru, ki je bil za to priložnost postavljen na parkirišču za zadružnim domom.

Celotno praznovanje 100-letnice Prostovoljnega gasilskega društva je bilo vsebinsko bogato in dobro organizirano. Razgrnilo je vpogled v prehojeno trnovo pot gasilstva v Sorici. S tem je društvo opravilo pregled gasilske dediščine in izrazilo zahvalo prednikom za njihov prispevek, ki je solidna opora za nadaljnji razvoj društva in delovanje soriških gasilcev v prihodnje.

LITERATURA IN VIRI

1. Arhiv gasilske župe Škofja Loka, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota v Škofji Loki.
2. Arhiv PGD Sorica.
3. Kejžar, I.: 100 let gasilstva v Sorici, PGD Sorica, Sorica, 2006.
4. Župnijska kronika Sorica, Arhiv, Župnijski urad Sorica.